

ריד קולמוס ענינים שונים הלב

היסוד הראשון - נביאים וחכמים יחיו

כתוב בתורה "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט וכו' זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקנך ויאמרו לך". אלו הדברים יסוד מוסד בתורה ובאמונה, מפתח ומראה דרך לנו איך ללמוד ולהבין דרכי פעולות ד' בעולמו, עומק משפטיו אשר לתהום רבה יגיעו, לכן החובה למצוה לזכור ולהבין ימות עולם ושנות דור ודור.

ואיך אפשר להבינם צוה לנו, "שאל אביך ויגדך זקנך ויאמרו לך". ופירש רש"י "דאביך אלו הנביאים שנקראו אבות כמו שנאמר באלהיו אבי אבי רכב ישראל. זקנך אלו החכמים ויאמרו לך הראשונות". רק בדרך זה תוכל להבין.

וזה מצוה עלינו לנצח אף בדורותינו שלא זכינו לנביאים. תשאל לנביאים ויגידו לך, כלומר: תלמוד ותחזור ותלמוד ותקיף כל מה שגלו לנו בדברי נבואתם בתנ"ך מפי ד' בכתבי הקודש מבראשית עד סוף דברי הימים. כי כל נבואה שלא נצרכה לדורות לא נכתבה. ודברי תורה עניים במקום זה סתומים ונעלמים, ועשירים במקום אחר, גלויים כל הכתובים דוקא יחדיו אז תבין. אבל עדיין אין די בזה להבין מדבריהם הקצרים, עוד תחסר לזה המסורה, תורה שבעל פה. ועל כן הוסיף ומצוה "זקנך ויאמרו לך". אלו החכמים בעלי המסורה. תשמע מה שיאמרו וימסרו לנו בעל פה, סוד ביאור דברי הנביאים. ואז כשיגלו עיניך תמצא הכל מפורש גם בפשטות המקראות הכתובים מהנביאים. ואז תבין שנות דור ודור, כי הצור תמים פעלו, ודרכיו - משפטיו ד', אמת וצדק. וזהו יסוד הראשון.

(אנ"ה: זה כי כל ענינם עצם תורה, ותורה היא שכל אלוך, ואיך יתכן להשכיל ולהבין שכל אלוך בלתי בעל גבול ותכלית, בשכל אנושית מתגבל ומצומצם. (2) כי אם בזאת אשר נשכילה ונבינה בה עצמה, ממנה עליה. כאשר נשקוד בעמל נפשינו על דברי נביאנו וחכמינו ז"ל בהיקף, עד כי נקלוט מדבריהם כולה איך יפרשו הם עצמם את דבריהם. (3) כלומר בשכל אלקי נבין שכל אלוך, ולא בזולתה.)

(2) וכן בדברי רבי יהושע אבן שועיב תלמיד הרשב"א במה שכתב: "ושמעתי למורי הרשב"א וכו' ועוד היה אומר כי היה תמה מן החכמים בעלי תורתנו איך רוצים לפרש המצות על דרך השכל כי יסודות תורתנו והמצות נכבדות הם חוץ מן השכל, כי מה ענין לתפילין ולד' בתים שבהם ולציצית ולחוטין בדרך השכל. ולפרה אדומה ולכלאים. אבל מצותינו המעולות הם חוץ מן השכל ואינן ידועין אלא למי שחננו השם שכל החנון כמו לנביאים ומסרום לחכמים איש מפי איש".

ובשפה ברורה ונעימה ביארה ר' אברהם אזולאי (בעל חסד לאברהם) "להיות מהות התורה הוא עצם האצילות רוחני עליון מתפשטת לתחתונים בחסד קל, ולכך היא השגה אלוקית א"א שתושג לתחתונים זולתי ע"י הנבואה, מפני שאינה מושגת בכח הדעת הגשמי. ולזה אין התחלותיה מן השכל הגשמי כענין הטבעיות שהתחלתן מהחוש המושג. אמנם התורה שהיא אלוקית התחלותיה מהנבואה. ואם ח"ו יכחישו המכחיש הנבואה יוכחש הדת. ולזה היתה הראיה הראשונה לישראל מהקב"ה על התורה השגת הנבואה, כולם אפילו הקטנים במעי אמם כנודע. א"כ לפי זה יתחייב שאי אפשר לשכל האנושי לשפוט בעיני התורה ובפירוש דבריה כפי מה שיחייב שכל האדם".

(3) והוא מעין ענין התנצלות רבי זרחיה הלוי בעל המאור בהקדמתו "אני לא באתי לגרוע מעלת